PRZESYŁKA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok V. Kraków, sobota 18 marca 1922. Nr. 76.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracy
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 20 M.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 470·— kwart. 1410·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . 530·— „ 1590·— „
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 530.—, „ 1590·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową 725·—, „ 2175·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 15·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 50. Nadesłane Mk 75·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 95·—. Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 120 Mk Gratulacye 500 Mkp. — Ceny ogłoszeń zagr. o 100% droższe.

Rok konstytucyi — a ...życie.

Kraków, 17 marca.

(js) Cała Polska obchodzi dziś uroczystość pierwszej rocznicy swej Konstytucyi. Uroczystość to w rzeczy samej nieprzeciętna, Konstytucya bowiem jest w każdem państwie, w szczególności zaś w nowem, odmłodzonem kręgosłupem i zarazem duszą życia państwowego. Powiadamy „jest", choć zdajemy sobie sprawę z tego, żei właściwszem byłoby wyrażenie „powinna być". Jest punktem ambicyj wszystkich społeczeństw zorganizowanych w państwo nadać swej Konstytucyi charakter piękny, szlachetny, wzniosły. Kwalifikowany sposób uchwalania ustawy konstytucyjnej jest wyrazem tego przeświadczenia, że w niej złożone są trwalsze wartości etyczne, społeczne i polityczne, których nie wolno wystawiać na igraszkę zwykłej codziennej walki partyjnej. Art. 125 (ust. 1) naszej Konstytucyi daje temu przeświadczeniu wyraz. Już jednak ust. 3 tego artykułu jest pośrednio dowodem, że równolegle z tem przeświadczeniem szło drugie, że Konstytucya nasza nie jest jeszcze ostatecznym wyrazem tych granitowych poglądów, które zdolne są stworzyć trwalsze fundamenty porządku państwowego, stwierdza bowiem z góry tendencye do zmian, mogących się dokonać już w następnym Sejmie Rzeczypospolitej. Nie ulega kwestyi, że walka w tym względzie rozgorzeje w następnym Sejmie.

Istotnie też dwie główne*) dotychczasowe krytyki Konstytucyi bardzo silnie podkreślają jej niedomaganeia. Trzeba jednak zaznaczyć, że krytyka ta jakkolwiek pochodzi od ludzi światłych, posiada na ogół znamię konserwatywnego punktu widzenia, co w tym związku o tyle tylko ma być zarzutem, że zbyt rażąco przebija z krytyki lekceważenie dynamicznych sił społeczeństwa, a za silnie widać dążności do ściągnięcia Konstytucyi do roli fotograficznego zdjęcia obecnych, współczesnych prądów i chęć zbyt mechanicznego nawiązania do konstytucyi majowej, jakgdyby w pośrodku nie leżało 130 lat olbrzymich przemian w umysłowości ludzkiej.

Pomijając jednak ten zarzut, przyznać trzeba, że Konstytucya nie czyni wrażenia granitowego zrębu, o który państwo polskie na długi czas będzie się mogło oprzeć, bez obawy skruszenia części tego zrębu. Wina to może nie tyle braku oryentacyi u twórców Konstytucyi, ile tych okoliczności zewnętrznych, które nagliły do ukończenia Konstytucyi.

Ostatecznie jednak i te liczne niedomagania natury konstruktywnej, nie mogą odebrać konstytucyi charakteru śmiałego regulatora życia państwowego. W społeczeństwie żywem, czynnem niedomagania dadzą się usunąć, a walka o kierunek i ducha Konstytucyi nie jest nie tylko nieszczęściem, ale przejawem życia samego, jego aktywności i nie dającej się usunąć różnorodności.

Z tego względu sam fakt, że konstytucya jednak istnieje, góruje nad wszystkiemi błędami, jakieby jej należało wytknąć.

Jedna jednak sprawa wybija się swoją wagą ponad sam fakt istnienia Konstytucyi. Jest niem pytanie, czy wychowanie społeczeństwa polskiego przez jego kierowników idzie w tym kierunku, jaki wytyczyła Konstytucya, czy nie? Czy praktyka jest stwier-

*) Prof. Wład. Leop. Jaworski: „Konstytucya z 17. III. 1921". Kraków. 1921. Nakł. Krak. Sp. Wyd. i „Nasza konstytucya", cykl odczytów, Kraków, nakł. autorów, 1922.

Podjęcie rokowań w sprawie gospodarczej konwencyi polsko-sow.

(Telefonem od naszego korespondenta)

M. Warszawa. Dziś rozpoczęły się na nowo rokowania mające na celu zawarcie konwencyi handlowej między Polską a Rosyą i Ukrainą sowiecką. O przebiegu posiedzeń będą wydawane codziennie oficyalne biuletyny. Dzisiejsze posiedzenie miało przebieg pomyślny.

Konferencya w Genui nie odbędzie się.

Londyn. PAT. (Biuro Wolffa) „Daily Mail" donosi z Paryża: Uważane jest za rzecz prawie pewną, że z powodu położenia w jakiem znalazł się rząd angielski; konferencya nie odbędzie się. Sfery zbliżone do francuskiego ministerstwa wskazują na to, że zgoda Francyi na udział w konferencyi genueńskiej była od początku warunkową.

Sprawozdawca paryski „Westminster Gazette" pisze że w kołach politycznych panuje przekonanie, że konferencya genueńska nie odbędzie się. Poincare nie jest bynajmniej przeciwny podjęciu stosunków handlowych z Rosyą, jednak w sprawie pomocy dla Rosyi jest on zwolennikiem planu francusko-belgijskiego, a nie niemiecko-angielskiego. Polityka francuska wobec Rosyi jest zupełnie nie zależna od Genui. Konferencya genueńska nie pomoże Francyi do uzyskania lepszych warunków od Rosyi. Jest pewnem, że toczą się rokowania z Rosyą i że we Francyi panuje nastrój przychylny dla zawarcia natychmiastowego układu z Rosyą, oraz, że istnieje już dość znaczny ruch handlowy między oboma krajami. Francyę w jej zamiarze zaniechania konferencyi w Genui utwierdza położenie w Rosyi. Należy zapytać, czy Francya zamierza jeszcze wogóle iść do Genui, oraz czy Lloyd George ustąpi przed konferencyą w Genui, czy też po jej konferencyi.

Likwidacya banku austro-węgierskiego.

Wiedeń. PAT. Wiedeńskie Biuro Korespondencyjne ogłasza komunikat wedle którego rokowania w sprawie likwidacyi banku austro-węgierskiego doprowadziły do zupełnego porozumienia w sprawie zasad na jakich ma nastąpić likwidacya tegoż banku. Decyzye powzięte wymagają jeszcze aprobaty komisyi reparacyjnej oraz ratyfikacyi ze strony tych państw, które sobie taką ratyfikacye zastrzegły. Co do banknotów Banku austro-węgierskiego wycofanych z obiegu przez państwa sukcesyjne, postanowiono zastosować różnice przewidzianą w traktacie pokojowym, między banknotami wydanymi przed 27 października 1918 r. a banknotami wydanymi po tym terminie, przyczem podstawą ma być istniejące kluczowe zestawienie. Po dokonaniu tego zaistniała podstawa do podziału wszystkich aktywów i pasywów banku zgodnie z postanowieniami traktatów z Trianon i Saint Germain. Czysty majątek będzie rozdzielony na podstawie klucza, między państwa sukcesyjne. Zobowiązania rządów austryackiego i węgierskiego, zaciągnięte wobec banku w likwidacyi względnie wobec państw sukcesyjnych uznane zostały za umorzone. Rząd austryacki i węgierski zrzekają się natomiast pretensyi zgłoszonych przez się do skarbu złotego, poniosą pewne ofiary w swoim udziale w aktywach oraz oddadzą z swego udziału w aktywach Banku austro-węgielskiego, jaki im wedle klucza przypadnie, po dwa i pół miliony koron w złocie, które to złoto będzie podzielone między państwa sukcesyjne na mocy specyalnego układu.

* * *

Wiedeń, PAT. „Neue Freie Presse" donosi, że wedle umowy o likwidacyi banku austro-węgierskiego otrzyma Austrya 26 milionów koron w złocie. Razem z innym majątkiem, który przypadnie Austryi po Banku austro-węgierskim otrzyma ona 35 milionów koron w złocie co równa się 52 miliardom koron papierowych. Przed dniem 27 października 1918 roku było w obiegu banknotów banku austro-węgierskiego na 29.120 milionów koron. Udział Austryi wynosi w tem 4000 milionów koron., Stąd kwota przypadająca na Austryę wynosi okrągło 4.29. Stosunek ten dotyczy zarówno zobowiązań jak i pretensyi.

dzeniem zasad Konstytucyi, czy też jej wypaczeniem? Czy przygotowujący się aparat wykonawczy (administracyjny) państwa, od góry aż ku samemu dołowi przejął się w ubiegłym roku duchem Konstytucyi i nabrał respektu dla tego kanonu państwowego, czy też — nie?

Na pytania te musimy niestety, nie tylko z egocentrycznego punktu widzenia jako mniejszość narodowa, ale także ze stanowiska obywateli, oderwanych od swego podłoża narodowego, odpowiedzieć: nie.

Złożyły się na to trzy okoliczności: propaganda za popularnem zaznajomieniem społeczeństwa z zasadami i przepisami konstytucyi jest prawie, że znikoma, zaś propaganda uprawiana idzie świadomie w kierunku dyametralnie sprzecznym z Konstytucyą, podważa ją, przygotowuje nastrój braku poszanowania wobec niej, czasami wprost szyderstwa i lekceważenia, wreszcie ustawodawstwo konkretne, które zawsze i wszędzie winno być emanacyą Konstytucyi i niektóre projekty ustaw w kilku wypadkach już podczas ubiegłego roku poszły drogą, która oznacza wprost policzek dla Konstytucyi. (Ustawa o podstawnikach, projekt ordynacyi wyborczej i projekt o oficerach).

Kamieniem probierczym, choć nie jedynym, dla tej rozbieżności między Konstytucyą a życiem, jest sprawa mniejszości narodowych. Mamy dość odczucia państwowego, aby uznać, że były chwile w ubiegłym okresie, które słusznie od nas wymagały podporządkowania własnych żądań, choćby z naszą szkodą, pod szersze, ważniejsze sprawy. Posiadamy dość dyscypliny obywatelskiej, aby zrozumieć, że powinniśmy mieć cierpliwość, choćby z uszczerbkiem naszych żywotnych interesów. Ale też mamy dość odwagi, by jasno powiedzieć, że mogliśmy się spodziewać, że mimo chwilowego braku konkretnych ustaw, regulujących stosunki mniejszości narodowej, społeczeństwo polskie nastawi się do ducha Konstytucyi i przynajmniej nie będzie postępować wbrew temu duchowi.

Prof. Fryd. Zoll, umysł godzący znakomicie szczery patryotyzm narodowo polski z zmysłem państwowym, tak pisze o tej sprawie: („Nasza Konstytucya", str. 141, 142).

„Polska może objąć wielką misyę rozwiązania problemu, który dotąd rozwiązany nie został: Uznania i sprawiedliwego określenia praw mniejszości narodowych (W międzyczasie konstytucya łotewska ochronę tę w pełni przeprowadziła w konstytucyi i w życiu. Red.) Gdy zdoła ten problem rozwiązać i zasady sprawiedliwości w miejsce dotychczas w Europie panującego prawa silniejszego nad słabszym, w życie wprowadzić, stanie się naprawdę potężną, bo przywiąże do siebie obywateli polskich innych narodowości i będzie wywierać siłę atrakcyjną na plemiona ucişnione za granicami Polski mieszkające, a spełni zarazem wielką myśl cywilizacyjną i kulturę prawną posunie naprzód w wielkim stylu. Art. 109 jest takiej akcji podstawą. I dlatego witam go z radością w polskiej konstytucyi".

W ubiegłym roku nie stało się nic, coby przynajmniej optymizm i wiarę mniejszości narodowych w zamiar wcielenia art. 109 i 110 Konstytucyi utrzymało; wręcz przeciwnie stało się wiele, co optymizm ten burzy. Społeczeństwo polskie wychowywane jest w przekonaniu, że interes narodu polskiego i mniejszości narodowych, to bezkompromisowa sprzeczność, podczas gdy Konstytucya stoi na stanowisku wręcz przeciwnem. I to kłamstwo, które rozwiera się coraz szerzej między Konstytucyą a życiem, niszczy Konstytucyę u samej jej kolebki. Nie mamy tylko siebie na myśli, bo jesteśmy w tem „szczęśliwem" położeniu, że nam Żydom odmawia się i w teoryi tych praw, które się w teoryi przyrzeka innym mniejszościom narodowym. W praktyce mniejszości narodowe są zrównane.

Nawet prof. Jaworski, który z pewną polityczną mglistością i rezerwą traktuje tę sprawę, powiada „że rozwiązanie tego problemu wymaga wyrobienia opinii publicznej o stosunku Polaków do innych narodów w Państwie Polskiem", wymaga opinii **pozytywnej i twórczości w środkach** (strona 4).

Rok ubiegły w miejsce opinii pozytywnej dał i rozognił opinię **negatywną**, a twórczym był w środkach... **destruktywnych** wobec mniejszości narodowych.

Nie podkreślamy tego tylko ze względu na **nasz** los w państwie, lecz i z tego powodu, że źle się dzieje z poczuciem prawnem i politycznem społeczeństwa, które w jednym roku zdołało w życiu tak daleko odbiedz od ducha i litery Konstytucyi, — własnej Konstytucyi.

* * *

Warszawa. (AW). Z powodu przypadającej jutro rocznicy uchwalenia przez Sejm ustawodawczy Rzeczypospolitej polskiej ustawy konstytucyjnej z rozporządzenia prezydyum Rady ministrów wszystkie gmachy rządowe przybrane zostaną flagami.

* * *

(Telefonem od naszego korespondenta)

M. Warszawa. Dzisiejsze posiedzenie Rady ministrów zajmowało się poprawkami zgłoszonemi przez odpowiednie ministerstwa do ustaw, celem uzgodnienia ich z konstytucyą. Ustawy będą wniesione jutro do laski marszałkowskiej tj. w ostatniej chwili swej ważności, wszystkie bowiem ustawy wydane przed uchwaleniem konstytucyi tracą ważność w rok po jej uchwaleniu o ile nie zostaną przedłożone Sejmowi do zatwierdzenia.

Ekspose premiera włoskiego De Facty.

Rzym. PAT. Nowy gabinet przedstawił się w Izbie i Senacie. Prezydent min. Facta złożył w obu izbach oświadczenie, w którem przedewszystkiem wyjaśnił, w jaki sposób został utworzony nowy gabinet, który jest gabinetem koncentracyjnym. Dalej podniósł minister konieczność wewnętrznego spokoju i pracy. W sprawie polityki zagranicznej Facta zaznaczył: Włochy na terenie międzynarodowym odniosły zwycięstwo nad nieprzyjacielem dzięki zasłudze swych wojsk. Dziś nie mają one żadnego powodu do konfliktu z innymi narodami. W koncercie międzynarodowym Włochy odgrywają rolę czynnika pokojowego. Podstawą naszej polityki zewnętrznej jest wierność wobec narodów, które w obecnej wojnie walczyły po naszej stronie. Przyjaźń nasza dla Anglii jest tradycyjną i stanowi jedną z zasadniczych podstaw polityki włoskiej. Nasza serdeczna przyjaźń dla Francyi jest oparta nie tylko na pokrewieństwie ras i języka, ale również na dawniejszych świetnych tradycyach oraz wspomnieniach krwi przelanej wspólnie w obecnej wojnie dla wspólnych ideałów.

W stosunku do narodów zwyciężonych Włosi nie mają ani nienawiści, ani niechęci. Są one pełne największej przychylności dla Niemiec, które byłyby i będą jeszcze czynnikiem postępu i cywilizacyi. Wkońcu oświadczył premier: Musimy mieć nadzieję, że Niemcy dotrzymają przyjętych na się zobowiązań i staną się w Europie znów czynnikiem pokoju i będą współpracować w pracy ekonomicznej wraz z innymi narodami.

Co dotyczy Rosyi, to Włochy całkiem jasno wyraziły pragnienie uzgodnienia swojej polityki względem Rosyi ze wzniosłemi zasadami liberalizmu. Włochy nie mają żadnych uprzedzeń względem Rosyi i nie mają zamiaru mieszać się do rosyjskich spraw wewnętrznych. Sprawę Rjeki rozważamy mając na względzie uczucia narodu włoskiego. Nie możemy jednak pozwolić, aby względy uczuciowe zepchnęły nas z drogi lojalnego przestrzegania naszych zobowiązań międzynarodowych. Z królestwem Serbów, Chorwatów i Słoweńców zamierzamy ustalić stosunki dobrego sąsiedztwa dla sąsiedzkiej i korzystnej wymiany handlowej.

Zgodnie z uchwałami Rady najwyższej narody zwołały do Genui konferencyę, której zadaniem jest doprowadzić do zbliżenia narodów i do odbuowy ekonomicznej Europy. Po raz pierwszy to zasiądą w Genui społem zwycięzcy i zwyciężeni, aby obradować nad wspólnymi interesami. Rząd włoski z całą energią zajmuje się obecnie skomplikowanemi pracami w związku z tą konferencyą, której datę otwarcia ustaliliśmy na dzień 10 kwietnia zgodnie z propozycyą rządu angielskiego.

Partya unionistyczna nie popiera więcej Lloyd George'a

Londyn. PAT. Wied. Biuro Kor. Wczoraj odbyło się w Izbie gmin zebranie konserwatywnych i unionistycznych członków Izby gmin celem powzięcia rezolucyi, której celem byłoby poparcie premiera. Rezolucya ta nie została uchwalona. „Daily Telegraph" donosi, że nieprzejednani posłowie, którzy brali udział w zebraniu oświadczyli, że odnieśli zwycięstwo, albowiem rezolucya nie została przedłożona pod głosowanie a zgromadzenie zostało odroczone na nieograniczony czas. „Daily News" widzi w wyniku tego zebrania rewoltę Torysów i tryumf nieprzejednanych. Większości unionistycznych członków parlamentu zrywa w ten sposób koalicyę.

Londyn. PAT. (Wolff). Korespondent parlamentarny „Timesa" pisze, że próby pozyskania partyi unionistycznej w Izbie gmin do poparcia rządu nie powiodły się. Nie jest już trafnem mówić o rewolcie w partyi unionistycznej, albowiem nowym faktem, jest rewolta całej partyi unionistycznej. W samej partyi unionistycznej niema rozłamu. Prezydent ministrów musi od tej chwili uważać się za premiera tylko tolerowanego. — Jest rzeczą wątpliwą, czy Lloyd George zgodzi się na taką rolę.

Zmniejszenie stanu armii angielskiej.

Londyn. PAT. (Reuter) W Izbie gmin przedłożył minister wojny budżet dla Anglii i oświadczył, że życzy sobie poczynić oszczędności, jednakże budżet przewiduje przywrócenie czterech rozwiązanych punktów. Armia będzie przeto wynosić 152 tysięcy ludzi, prócz wojsk indyjskich, co oznacza zmniejszenie o 20 tys. ludzi w porównaniu do roku 1914.

O ratyfikacye układu czterech mocarstw.

Waszyngton. PAT. Reuter. Przywódcy stronnictw w senacie zgodzili się na to, aby głosowanie ostateczne nad układem w sprawie Oceanu Spokojnego odbyło się w dniu 24 marca.

Waszyngton. PAT. Reuter. Senat odrzucił 50 głosami przeciwko 27 głosom poprawkę do układu czterech mocarstw w sprawie Oceanu Spokojnego, która domagała się, aby także inne narody były dopuszczone do omawiania konfliktów międzynarodowych odnośnie do Oceanu Spokojnego.

Obrady Rady ambasadorów.

Paryż PAT. Havas. Dziś na Quai d'Orsey zebrała się konferencya ambasadorów pod przewodnictwem Cambona. Konferencya wysłuchała sprawozdania przewodniczącego komisyi kontroli floty w Berlinie admirała Charltona i omawiała bieg poszczególnych spraw a przedewszystkiem sprawę motorów Diessla.

Niedokończona konstytucya.

Kraków, 17 marca.

Konstytucya jest dziełem niedokończonem, bo przewiduje cały szereg zasadniczych ustaw, od których zależy moc obowiązująca konstytucyi, a ponieważ ustawy te dotąd nie zostały uchwalone, przeto konstytucya nasza faktycznie jeszcze w całości w życie nie weszła. — Ostatni artykuł konstytucyi to jest art. 126 postanawia, że konstytucya Polska ma moc obowiązującą z dniem jej ogłoszenia w Dzienniku Ustaw (co nastąpiło 1. czerwca 1921 Dz. ust. Nr. 44), o ile jednak urzeczywistnienie poszczególnych postanowień konstytucyi zawisło od wydania odpowiednich w konstytucyi przewidzianych ustaw, to konstytucya nabywa mocy obowiązującej dopiero z dniem wejścia w życie tych poszczególnych ustaw. Dalej postanawia tenże artykuł, że wszelkie istniejące obecnie przepisy i urządzenia prawne niezgodnie z postanowieniami konstytucyi będą najpóźniej do roku od uchwalenia konstytucyi przedstawione Sejmowi celem ich uzgodnienia ze zasadami uchwalonej konstytucyi. To uzgodnienie dotąd nie nastąpiło mimo upływu roku, tak że konstytucya uchwalona nie jest kompletną i panuje w tym kierunku w Polsce pewien stan zawieszenia, który nie pozwala na normalny rozwój u nas stosunków politycznych i socyalnych.

Przewidziane w Konstytucyi z 17 marca 1921 najważniejsze ustawy dotąd nie uchwalone a stanowić mające istotną część konstytucyi są następujące:

I. Ustawy o samorządzie terytoryalnym. Konstytucya postanawia w tym kierunku, że ustrój administracyjny Polski ma być oparty na szerokim samorządzie terytoryalnym zaopatrzonym w moc wydawania ustaw w dziedzinie administracyi, kultury i gospodarstwa. Obok tego samorządu terytoryalnego politycznego przewiduje ustawa konstytucyjna także samorząd gospodarczy dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego, a mianowicie Izby rolnicze, handlowe, przemysłowe, rzemieślnicze, robotnicze i inne połączone w Naczelną Izbę gospodarczą.

W kierunku samorządu terytoryalnego i gospodarczego nie została dotąd uchwalona żadna ustawa, a odnośny projekt rządowy znajduje się w Komisyi sejmowej konstytucyjnej.

II. Ustawy o autonomii narodowościowej. Konstytucya przyjmuje jako zasadę, że osobne ustawy państwowe zabezpieczyć mają mniejszościom narodowościowym w Polsce pełny i swobodny rozwój ich właściwości narodowościowych przy pomocy autonomicznych związków mniejszości o charakterze publiczno prawnym, nad którymi Państwo będzie miało odnośnie do ich działalności prawo kontroli oraz uzupełnienia w razie potrzeby ich środków finansowych. Konstytucya przyjmuje drugą w powyższym kierunku zasadę, że obywatele Polscy należący do mniejszości narodowościowych wyznaniowych lub językowych mają równe z innymi obywatelami prawo zakładania, nadzoru i zawiadywania własnym kosztem zakładów dobroczynnych, religijnych i społecznych, szkół i innych zakładów wychowawczych, oraz używania w nich swobodnie swojej mowy i wykonywania przepisów swej religii.

III. Ustawa o Trybunale stanu. Trybunał ten będzie powołany do rozpatrywania i wydawania orzeczeń w razie pociągnięcia Prezydenta Rzeczypospolitej do odpowiedzialności przez Sejm za zdradę stanu, pogwałcenie konstytucyi lub przestępstwa karne albo też w razie pociągnięcia ministrów do odpowiedzialności konstytucyjnej i postawienia ich z tego powodu w stan oskarżenia. Trybunał stanu składać się ma z pierwszego prezesa Sądu najwyższego jako przewodniczącego raz z 12 członków wybranych po 8-miu przez Sejm i Senat na cały okres kadencyi sejmowej.

IV. Ustawa o sądownictwie administracyjnem: Konstytucya ustala zasadę, że od karnych orzeczeń administracyjnych zapadłych w pierwszej instancyi będzie przysługiwało stronom prawo odwołania się do właściwego Sądu, zaś co do wszystkich innych aktów administracyjnych w zakresie tak administracyjnej rządowej jak i samorządowej, to do orzekania o legalności tych aktów powołane będzie osobną ustawą sądownictwo administracyjne z Najwyższym trybunałem administracyjnym na czele.

V. Ustawy o sądownictwie.

VI. Ustawy socyalne. Konstytucya przewiduje w tej dziedzinie osobną ustawę co do obowiązku obywateli do zapewnienia dzieciom swoim conajmniej początkowego wykształcenia. Dalej przewiduje osobną ustawę co do organizacyi ubezpieczenia społecznego (w razie braku pracy, choroby i nieszczęśliwego wypadku) — ustawę co do organizacyi opieki nad dzieckiem zaniedbanem i macierzyństwem — ustawę szkolną i co do poddania wszystkich szkół i zakładów wychowawczych zarówno publicznych jak i prywatnych nadzorowi władz państwowych z tem, że w zakresie szkoły powszechnej nauka jest obowiązkowa dla wszystkich obywateli Państwa.

VII. Ustawy polityczne. Najważniejszą z nich jest ordynacya wyborcza. Jest ona na ukończeniu.

Jak wynika z powyższego zestawienia brakujących najważniejszych ustaw a w konstytucyi przewidzianych, to konstytucya nasza nie jest kompletna. Wszystkie wymienione powyżej sprawy znajdują się przeważnie dopiero w pierwszym stadyum przygotowawczem (w komisyi konstytucyjnej) albo też nie są nawet ze strony Rządu we formie projektów rządowych zaprojektowane. Skompletowanie konstytucyi przez obecny Sejm będzie zatem rzeczą niemożliwą.

Dr. Albert Süsser.

Na marginesie konstytucyi.

W niektórych powiatach kresowych rozszerza się następujące kartki ulotne, których dosłowne brzmienie podajemy:

SZWARGOT ŻYDOWSKI.

Na ulicach, w tramwajach i kolejach warczą Żydzi po żydowsku, lub po niemiecku (czego nie robią nawet w Rosyi) i nadają kresom, szczególnie w oczach obcych, charakter niepolski.

Polski akademiku, żołnierzu, studencie, inteligencie, rzemieślniku, robotniku! Każ szwargocącemu Żydowi mówić po polsku, albo iść do Palestyny, lub Austryi.

Jeżeliś dureń, siedź pokornie cicho!

Kartki nie niszczyć! Podaj dalej!

Bez komentarzy.

ZE ŚWIATA ŻYDOWSKIEGO.

Wszechświatowy kongres kobiet żydowskich.

Wiedeń. (ŻBK.). Amerykańsko-żydowska liga kobiet postanowiła zwołać wszechświatowy kongres żydowskich kobiet dla omówienia sprawy emigracyi. Związek kobiet syońskich we Wiedniu, do którego się w tej sprawie zwrócono, zaproponował, by kongres odbył się we Wiedniu z początkiem lipca br.

Akcya ratunkowa Jointu.

Wiedeń. (ŻBK.) Austryacki państwowy departament prasowy donosi, iż „Joint" wyasygnował sumę 2 miliardów koron austr., jako wsparcie dla pracującej klasy średniej w Austryi, bez różnicy wyznania.

Amerykańskie towarzystwo automobilowe dla Palestyny.

Nowy Jork. (ŻBK). Powstało tutaj towarzystwo, które postawiło sobie za zadanie ulepszyć komunikacyę automobilową w Palestynie przez import dobrych samochodów i ich części składowych. Kapitał akcyjny towarzystwa wynosi na razie 100.000 dolarów. Pierwszy transport automobilów odejdzie do Palestyny w kwietniu. Towarzystwo nosi nazwę Palestine-Motor-Co.

Z PALESTYNY.

Asefath Haniwcharim.

Jerozolima 9 marca. Na posiedzeniu wczorajszem przemawiał m. in. redaktor antysyońskiej „Doar Hajom" Itamar Ben-Awi. Przemówienie jego wywołało wielką wrzawę. Na zarzuty, stawiane „Wydziałowi Narodowemu" odpowiadali przewodniczący jego pp. Jellin i Ben-Zwi.

P. Usyszkin wygłosił wielką mowę polityczną, w której omówił wszystkie aktualne sprawy palestyńskie.

Następnie uchwalono w głosowaniu wniosek wyrażający pełne zaufanie dla Wydziału Narodowego.

Przegląd polityczny.

Łotwa i Estonia wobec problemu odbudowy Rosyi.

Współpracownik „Kur. Pol." korzystając z pobytu w Warszawie ministrów Łotwy i Estonii zwrócił się do nich z zapytaniami na temat szeregu aktualnych zagadnień politycznych i gospodarczych. Odpowiedzi dane przez interpelowanych są wielce ciekawe ze względu na toczącą się obecnie w Warszawie konferencyę państw bałtyckich, jak i stosunku Łotwy i Estonii wobec zagadnień, które poruszone być mają w Genui.

Na pytanie jak ocenia obecną konferencyę

DR. JEREMIASZ FRENKEL.

Hatkufa XII.

8*) Ciąg dalszy.

Autor w następujący sposób uzasadnia niedoprowadzenie powieści do końca (Ust. XXVII.):

„Opowiadają o pątnikach z dalekiej ziemi, z pokolenia Hebrajczyków, którzy ślubowali dary do domu Bożego na Górze Świątynnej i dużo czasu wędrowali po pustyni, spodziewając się że dojdą do miasta kapłanów i złożą ofiary na ołtarzu Wszechmocnego. Doszli do Cofim i widzieli zdaleka wznoszące się kłęby dymu; myśleli, że to dym ofiarny. Doniósł im zwiastun: Spalona została świątynia, zabici są lewici i miasto uczonych jest spustoszone, nie ostał się kamień na kamieniu; rozdarli i oni swe szaty i zaczęli się tarzać w kurzu".

„Podobny wypadek mnie się przydarzył. Chcę postawić pomnik dla mych współczesnych, opisać życie miasteczek, w których wyrosłem. Dużo myśli żywię, uczucia młodzieńcze budzą się we mnie, głowa pełna różnych postaci i zdarzeń, dusz ulotnych, cieni życia i obrazów z czasów dawnych. Synem jestem golusu i ze starego pucharu piłem, i piłem. I oto spadła śmierć na te wszystkie miasteczka, na to życie i na te księgi; dnie zupełnego zniszczenia nawiedziły te wszystkie miejsca, gdzie wzeszły me wszystkie nadzieje, a zarazem pierwsze kiełki mej pieśni. Moje miasto rodzinne zostało zburzone, ręka wroga dotknęła wszystkiego co mi drogie. — Moja lutnia przemieniła się w smutek, strapienie mnie pożera, tylko treny pisać umiem — jakże mogę opowiadać historyę o dziewczynie, rzeczy codzienne, twory poezyi powszedniej? Krótkie urywki zostały w tanie, oddam je bez uporządkowania czytelnikowi, niech zostaną na pamiątkę".

Wobec znanego faktu, że ojciec poety zginął na Ukrainie śmiercią męczeńska, można przyjąć, że ta ekskuzya autora nie jest czystą formą artystyczną, lecz krwawą prawdą. Powieść nie została dokończoną, bo okropne przeżycia autora ją przerwały.

Otrzymaliśmy tedy samą tylko ekspozycyę rozpoczętej powieści. Kilkadziesiąt misternie naszkicowanych postaci, które zasilą i tak już bardzo ludną galeryę sylwetek Berdyczewskiego.

Również ze spóścizny Brenera przedostał się do nas obrazek z czasów ostatniej wojny w Palestynie. („Hagenla weh'almura"). Rzecz dzieje się w chwili, gdy Niemcy okolicę opuszczają, a Anglicy ją zajmują. Podmiotem jest jeden z tych licznych typów Żyda palestyńskiego, dla którego zmiana polityczna nie przynosi radości, tylko cierpienia, nędzę, rozpacz. Nastrój iście brenerowski. Jakim czułym barometrem na wszelkie ludzkie cierpienie był ten niezapomniany pisarz!

Szofman („Milchama weszalom") daje nam nastrojowy wycinek z przedwojennego Lwowa; potem towarzyszy swym typom w ich ucieczce do Wiednia. Charakterystycznem jest dla Szofmana, jak dyskretnie, wprost sentymentalnie on traktuje prostytutki i dom publiczny, a z jaką ironią — mizrachistyczne „Tikwat Zion".

Gdy omawiałem powieść Opatoszu'ego „Bejaar Polin", nie wiedziałem, że ta powieść jest tylko pierwszą częścią mającej być stworzoną trylogii. Dlatego też zwróciłem wówczas uwagę na nieproporcyonalny podział materyału i brak zakończenia. Obecny tom „Hatkufy" zawiera pierwszą część drugiej z rzędu powieści p. t. „Rok 1863". Nie jest podane, czy ta powieść pisana jest oryginalnie po hebrajsku, czy też jest to tłumaczenie. Podobieństwo stylu do „Lasów polskich" każe przypuszczać, że i ta powieść jest tłumaczona przez M. Lipsona. Ogłoszona już część traktuje czas przed wybuchem powstania z r. 1863. Wprowadza ona, prócz osób już znanych z poprzedniej powieści — szereg nowych osób, po części historycznych; i tak występują tu poeta Cyprian (Norwid) i Dr. Israel Michel Rabinowicz, ten, który przetłumaczył talmud na język francuski. Miejscem akcyi jest Paryż. Wobec tej powieści można będzie zająć stanowisko wtedy, kiedy będzie ukończona.

Nowela Feuersteina „Nekama" (Zemsta) jest niezwykła w pomyśle i świetna w wykonaniu. Przypomina ona najlepsze groteski Poe'go, Ewersa i Meyrinka, przytem jest bardziej szczera od

*) P. „N. Dz." Nr. 71, 75.

państw bałtyckich, dał łotewski prezydent ministrów i minister spraw zagranicznych p. Mejerowicz następującą odpowiedź:

Rozpoczęliśmy dopiero nasze prace, ale już z wielkim zadowoleniem mogę stwierdzić, że powaga z jaką kwestye wszystkie są traktowane jest rękojmią, iż osiągniemy rezultaty doniosłe. Konferencya obecna będzie też wielkim krokiem naprzód ku zrealizowaniu wielkiej idei związku państw bałtyckich. Oczywiście, sprawy tak wielkiej wagi nie powstają z dnia na dzień. Dopiero po upływie pewnego czasu, poświęconego energicznej pracy nad zbliżeniem się państw bałtyckich, ta idea ziści się w całej swej rozciągłości.

— Czy i w jakim stopniu Łotwa będzie współdziałać w odbudowie Rosyi?

— Sprawa ta jest właśnie przedmiotem naszych obrad obecnych, jako przygotowawczych do konferencyi genueńskiej. Nie poruszaliśmy tej sprawy jeszcze szczegółowo, lecz mogę panu już powiedzieć, że Łotwa jako kraj niewielki i bardzo przez wojnę zniszczony, z trudem tylko mogłaby się przyczynić do gospodarczej odbudowy Rosyi. Brak nam samym kapitałów, nie może więc być mowy o inwestycyach z naszej strony. Moglibyśmy ewentualnie służyć siłami technicznemi, ale i to w mniejszym stopniu niż Polska, gdyż nasi technicy mniej znają Rosyę i nie zajmowali takich stanowisk, jak technicy polscy.

Zresztą w tej, jak i w innych sprawach, dotyczących konferencyi genueńskiej, będziemy się starali porozumieć w toku obrad obecnych, by opracować wspólnie plan skoordynowanego działania.

Minister spraw zagranicznych Estonii p. Piip daje następujące wyjaśnienie, na pytanie, czego Estonia spodziewa się od konferencyi genueńskiej w związku z planem odbudowy Rosyi.

— Zależy nam przedewszystkiem — brzmiała odpowiedź p. Piipa — na tem, aby życie gospodarcze Europy weszło ostatecznie w stadyum pokojowe, aby ułatwiono komunikacyę i obrót towarów między państwami, aby wogóle pokój ustalił się na świecie, umożliwiając spokojną i owocną pracę. Oczywiście, domagać się będziemy od Rosyi rękojmi gwarantujących nam nasze bezpieczeństwo, aby ulżyć skarbowi i ludowi przez rozbrojenie.

— Jakiego rodzaju miałyby być owe rękojmie?

— Pewien rodzaj sądu rozjemczego, któryby skutecznie i z niezawodną egzekutywą regulował konflikty między nami a Rosyą. Poczynienie poważniejszych kroków ku szerszej demobilizacyi, aby umożliwić to samo i nam.

— Czy Estonia zamierza wziąść udział w odbudowie Rosyi?

— Tak jest — odparł minister — w miarę sił i możności, oczywiście. Naogół, jednak czujemy się dostatecznie mocno na nogach: waluta nasza ustrwaliła się na dogodnym poziomie, artykuły żywności tanieją z dnia na dzień — chętnie więc dopomożemy naszemu sąsiadowi, — Rosyi, jeśli ma zamiar zachować dobre sąsiedzkie stosunki. Udział nasz może być dwojakiego rodzaju: bierny, polegający na nieprzeszkadzaniu tranzytowi oraz czynny — ułatwianie tego tranzytu. Będzie to miało olbrzymie dla Rosyi znaczenie, gdyż Petersburg jest zniszczony doszczętnie, a nasz port w Tallinie kwitnie, jak nigdy przedtem. Również i przemysł nasz może pracować na zbyt w Rosyi, jak i polski, zwłaszcza, że i my zarówno jak Polacy, posiadamy gruntowną znajomość rynków rosyjskich. Nasze dobre intencye zamanifestowaliśmy, pomagając głodnym w Rosyi. Wartość naszej pomocy wyniosła z górą 10 miliardów marek estońskich, a więc przeszło 100 milionów marek polskich.

— Czy zdaniem Ekscelencyi konferencyę warszawską uwieńczy pomyślny skutek?

— Każda konferencya państw bałtyckich — rzekł na to minister estoński — ściślej zespala ze sobą te państwa. Niema przecież między nami interesów sprzecznych, a natomiast mamy mnóstwo wspólnych. Obecne narady warszawskie mogą mieć znaczenie doniosłości historycznej. Czy tak będzie — wynik ostateczny wskaże.

NOWY BLOK PANSTW NA KONFERENCYĘ GENUENSKĄ.

Nie tylko w Londynie, Warszawie i Belgradzie toczą się narady nad ustaleniem pomiędzy poszczególnemi państwami wspólnej linii postępowania na konferencyi genueńskiej, nie tylko zachód i państwa środkowej Europy i grupa państw bałtyckich, zamierzają wspólnie w Genui bronić swych interesów — także i pozostałe państwa europejskie, zaproszone do Genui szukają sprzymierzeńców, ażeby wspólnie, pod jednem hasłem wystąpować. Oto bowiem wedle ostatnich wiadomości z Genewy Szwajcarya otrzymała od Szwecyi zaproszenie na wspólną naradę z północnemi państwami neutralnemi w celu omówienia spraw związanych z konferencyą genueńską.

A zatem tworzy się nowy blok państw „neutralnych" — neutralnych oczywiście z czasów wojny światowej — na konferencyę genueńską. Tak więc idea bloków zwycięża i w Genui staną wobec siebie zgrupowani dla obrony swych interesów sprzymierzeńcy. Czy to wszakże ułatwia, czy też może i utrudni bieg obrad i możność porozumienia — trudno dziś przewidzieć.

Nasz bilans handlowy w r. 1921.

Według cyfr, wykazanych w ministerstwie przemysłu i handlu, a jeszcze nie publikowanych, przedstawia się nasz bilans handlowy w ubiegłym roku 1921, jak następuje. Dla zaznaczenia rozwoju naszego bilansu w ubiegłym roku porównamy go ze stanem bilansu w roku 1920.

Przywóz w roku 1920 wynosił 3,529,811 ton, w roku 1921 — 4,698,047 ton, czyli przywóz w ostatnim roku ubiegłym powiększył się o 33 proc.

Wywóz w r. 1920 wynosił 620,292 ton, a w r. 1921 — 2,028,044 ton, zatem wzrost wywozu o 227 proc.

Stosunek przywozu do wywozu wyraża się w roku 1920 w cyfrze 17,60 proc. wywozu ponad przywozem, a w r. 1921 już w cyfrze 43 proc. wywozu ponad przywozem.

Co do rozkładu na poszczególne artykułu potrzeby przedstawia się nasz wywóz i przywóz w II półr. r. 1921 według następujących 4 grup w ten sposób:

W I grupie obejmującej zboże, mąkę, mięso, i przetwory mięsne, napoje, tytunie i inne przedmioty spożywcze, wynosił przywóz 256,280 ton, a wywóz 58,109 ton;

w II grupie, obejmującej opał, surowce roślinne, surowce zwierzęce i surowce pochodzenia nieorganicznego przywóz wynosił 1,836,894 ton, wywóz 840,013 ton;

III grupie, obejmującej artykuły chemiczne, drzewo częściowo przerobione, przędzę i inne przedmioty pochodzenia roślinnego, przywóz wynosił 5,632 ton, wywóz 14,029 ton;

w IV grupie, obejmującej przedmioty pochodzenia zwierzęcego, wyroby z drzewa, wyroby ceramiczne ,przetwory chemiczne, wyroby metalowe, włókniste, gotową odzież i inne wyroby gotowe; przywóz wynosił 178,211 ton, wywóz 237,436 ton.

Ogółem przywóz w II półroczu 1921 r. wynosił 2,277.017 ton, wywóz 1,149.589 ton.

—oo—

O walkę z drożyzną.

(d) Zapowiedziane od kilkunastu dni zniżki ceł i taryf kolejowych dla szeregu artykułów niezbędnej potrzeby, zostały wreszcie urzędowo ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr. 15. Rozporządzenie to obowiązuje od dnia 10. marca na przeciąg tylko 6 tygodni. Zachodzi jednak obawa, czy zniżki te nie staną się jedynie okazyą dla pewnej kategoryi kupców do porobienia ekstrazysków. Liczyć się należy z tem, że polegając na obecnej tendencyi zwyżkowej cen, skorzystają oni z udzielonych przez państwo ulg a towary sprzedawać będą nadal po obecnych wygórowanych cenach.

Skutecznego zaradzenia drożyźnie spodziewać się można tylko w tym wypadku, jeśli akcyę zaopatrzenia ludności w niezbędne artykuły codziennego użytku ujmą w swe ręce instytucye nie obliczone na zysk, a więc w pierwszym rzędzie różne kooperatywy, miasta itd.

Ze względu na krótki termin koniecznem więc jest jak najrychlejsze poczynienie przez te instytucye stosownych kroków, szczególnie co do materyałów odzieżowych, których ceny są obecnie znacznie niższe zagranicą, nawet po przerachowaniu ich na marki polskie. Ufamy, że apel ten odniesie pożądany skutek i że wspomniane wyżej instytucye skorzystają z nadarzającej się sposobności przeciwdziałania dalszej zwyżce cen.

---

nowel Ewersa, a bardziej jasna od rzeczy Meyrinka. Jest to historya węgierskiego skrzypka, rodowitego Magyara, w którym zbudziła się nuta żydowska. Skąd? Trudno uwierzyć: jego prababka w swych czasach pańskich stała w stosunku miłosnym do Żyda; i nie do jakiegoś Żyda, tylko do swego nauczyciela muzyki, Mendelsohna. I genialny młodzieniec chce wszelkiemi siłami zagłuszyć w sobie tę obcą nutę; lecz nie może. Prawica robi największe wysiłki w tym kierunku, ale lewica uporczywy stawia opór.

Potem spotykamy artystę na wojnie, w rowie strzeleckim, gdzie zachwyca kolegów swą nadzwyczajną grą. Lecz oto otrzymał postrzał w lewą rękę; ten znany postrzał w lewą rękę, który prowadzi prosto do sądu garnizonowego. A jednak.. to nie jest zwykły wypadek. Może samemu skrzypkowi wydaje się, iż on z tychsamych motywów wystawił na kulę lewą rękę, jak to czynią inni, tchórze; naprawdę czujemy w jego postępku motyw dużo głębszy; to jest ta walka, którą artysta od lat całych toczy z żydowską lewicą. I ręka musi być amputowana. Leży ona — odpowiednio zakonserwowana — w pudełku przy jego łóżku. Artysta ją nienawidzi, a jednak nie chce się z nią za żadne skarby rozłączyć: fatum. I ta martwa ręka dokonuje wreszcie strasznej zemsty. Artysta ginie od uduszenia, a na szyi jego widnieją ślady palców...

Jeżeli Feuerstein — obecnie jedyny węgierski pisarz młodo hebrajski — rozwinie się dalej w tym kierunku, jaki wskazuje ta nowela, to można śmiało powiedzieć, że będzie to jeden z najoryginalniejszych i najwybitniejszych nowelistów hebrajskich.

III.

Także dział poezyi jest w tym tomie bardzo bogaty i bardzo urozmaicony. Należy tu w pierwszym rzędzie wspomnieć o Jehoszuy Frydmana tłumaczeniu „Metamorfoz" Owidyusza. Pierwsza pieśń tego utworu ukazała się w trzecim tomie „Hatkufy", obecnie zaś mamy przed sobą początek drugiej pieśni (rozdział o Faetonie i Heliadach). Przekład jest idealny, tak pod względem ścisłości, jakoteż pod względem formy wyrazu Wątpię, czy potrafi ktoś podnieść jakiś zarzut przeciw temu przekładowi. Jedynie tylko cezury (z której Friszman w przekładzie Iliady całkiem zrezygnował) nie mógł autor wszędzie utrzymać. Widocznie to jest w języku hebrajskim bardzo trudne. Przy akcentacyi sfardyjskiej byłaby cezura łatwiejsza, za to heksametr jest prawie niemożliwy. Szkoda tylko, że przekład tak powoli postępuje naprzód: jeżeli będzie nadal ogłaszany w takich samych dawkach, można będzie doczekać się końca dzieła w najlepszym razie za 10 lat. Przytem zdaje się, że redakcya miała już przed sobą całą drugą pieśń, skoro do tytułu zabłąkał się przez pomyłkę „Aglauros", który ma swe miejsce dopiero przed samym końcem drugiej pieśni.

Awigdora Feuersteina przekłady wierszy węgierskiego poety Adi Endre są, zdaje się, bardzo ładne; należą jednak do gatunku, na którym się nie znam.

Poezye oryginalne są w tym tomie jeszcze lepsze, niż w dotychczasowych, co wiele znaczy, gdyż ten dział w „Hatkufie" zawsze stał wysoko. Nie stracił też swego poważnego charakteru, dalekiego od wszelkich prób modernistycznych. Znajdzie się wielu, którzy w tym rymie będą widzieli dowód na brak żywotności w poezyi hebrajskiej. Zwłaszcza ta część młodzieży, która czyta literaturę młodo-żydowską, wyciągnie taki wniosek przy porównaniu poezyi hebrajskiej z żydowską, skłonną do przesadzania wszystkich najnowszych europejskich i amerykańskich prądów literackich. Nie będąc przeciwnikiem nowych kierunków — o ile nie wpadają w śmieszną przesadę i o ile ich reprezentanci nie zasłaniają dziwną formą zupełnego braku treści i talentu — uważam to jednak za punkt siły poezyi hebrajskiej, że ona nie zrywa z poważnemi tradycyami naszej poezyi i umie powiedzieć nam dużo nowego i ładnego, chociaż trzyma się utorowanego gościńca dobrze wypróbowanych form poetyckich. Najciekawszym przytem objawem jest to, że poezya hebrajska działa pod tym względem asymilująco: nawet tacy poeci, którzy w swych utworach żydowskich schodzą na śliskie ścieżki futuryzmu, wracają do opamiętania i do solidnej muzy; jeżeli zaczynają do nas przemawiać językiem proroków (Uri Cwi Grinberg, I. Kacenelson). Nie mało też przyczynia się do utrzymania solidnego tomu w poezyi „Hatkufy" osoba redaktora Jakóba Kahana, który ma do poezyi bardzo poważny, wprost rygorystyczny stosunek. Taki stosunek do poezyi zgadza się też z intencyami pierwszego redaktora „Hatkufy" — Frismana.

Do wszystkich hebrajskich instytucyi kulturalnych w zach. Małopolsce i Śląsku.

Hebrajska praca kulturalna wchodzi obecnie po zatwierdzeniu statutu naszej organizacyi przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na nowe tory. Praca, która nas czeka jest trudna i żmudna, ale każdy Żyd, w którego sercu tli miłość do naszej prastarej, a wiecznie młodej i pięknej kultury hebrajskiej odda się jej z gorącym zapałem.

W tym duchu wzywamy wszystkich naszych towarzyszy i zwolenników, by byli gotowi do szerszej akcyi, która w blizkiej przyszłości się rozpocznie („Miesiąc Tarbuthu", akcya „szeklu tarbuthowego" i t. d.).

Zarazem zwracamy uwagę wszystkich miast i miejscowości, iż w tę niedzielę, 19. b. m. o godzinie 10 rano odbędzie się

plenarne posiedzenie Komitetu okręgowego.

Na porządku dziennym bardzo ważne sprawy, które wymagają obecności przedstawicieli wszystkich miast. Wzywamy tą drogą wszystkie nasze grupy i instytucye, by wysłały swych przedstawicieli.

Komitet Okręgowy „Tarbuthu"
487 w Zach. Małopolsce i Śląsku.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty na miesiąc kwiecień załączonym do dzisiejszego numeru czekiem P. K. O.

KRONIKA.

Kraków, 17 marca.

— Na ogród oliwny im. błp. Flory z Kamslerów Wahrhaftigowej złożyli w dalszym ciągu: pp. Samuel Spira i Inż. B. Zimmermann z żoną po 2000 Mp., Dr. Samuel Spann z Tarnowa 1000 Mp.

PROGRAM UROCZYSTOŚCI IMIENINOWYCH NACZELNIKA PAŃSTWA.

W dniu 19 bm. obchodzić będzie całe państwo polskie imieniny swego Naczelnika, Józefa Piłsudskiego. Zawiązany w Krakowie komitet obywatelski łącznie z przedstawicielami władz rządowych, autonomicznych, wojskowości, reprezentantami wszelkich stowarzyszeń kulturalnych, oświatowych itd. odbył szereg konferencyi, na których ułożono program uroczystości imieninowych Naczelnika państwa w naszem mieście.

W przeddzień uroczystości, tj. dnia 18 bm. o godz. 8 wieczór orkiestry 20 pp., 8 p. ułanów i 5 D. A. K. ustawią się na rynku gł. naprzeciw odwachu, skąd po wykonaniu kilku utworów muzycznych odmaszerują w główne ulice śródmieścia i odegrają capstrzyk. W dniu tym odbędzie się we wszystkich pułkach i formacyach wojskowych uroczyste poranki, na których referenci oświatowi wygłoszą okolicznościowe przemówienia.

Dnia 19 bm. po odegraniu przez orkiestry wojskowe pobudek odbędzie się o godz. 10 rano na Rynku gł. od strony ul. Szewskiej msza polowa przy współudziale reprezentantów wszystkich władz, wojsk wszelkich gatunków broni oraz publiczności. Dla delegacyj cywilnych będzie na Rynku zarezerwowane specyalne miejsce. Po nabożeństwie odbędzie się defilada wojsk u wylotu ul. Szczepańskiej.

W razie niepogody uroczystość na Rynku nie odbędzie się, a cały obchód ograniczy się do nabożeństwa w kościele garnizonowym św. Piotra o godz. 10 rano.

Wieczorem odbędą się w teatrach uroczyste przedstawienia z odpowiedniemi przemówieniami.

Przed nabożeństwem oraz w czasie przedstawień panie komitetowe sprzedawać będą specyalne odznaki, z których dochód przeznaczono w połowie na T. O. M., w połowie na repatryantów.

Komitet obywatelski rozesłał zaproszenia do członków rady miejskiej, cechów krakowskich, przedstawicieli władz oraz instytucyj publicznych do wzięcia jak najliczniejszego udziału w uroczystościach.

Niewątpliwie i całe obywatelstwo krakowskie weźmie tłumny udział w uroczystościach imieninowych Naczelnika Państwa i da tem wyraz głębokiemu uczuciu, jakie żywi dla wielkiego męża czynu, jakim jest Józef Piłsudski.

POMOC DLA MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ.

Na rzecz Komitetu Opieki nad młodzieżą akademicką wpłynęły w dalszym ciągu na ręce wojewody dra Galeckiego następujące datki: Prezydent ministrów Ponikowski 100.000 mk, Polski Bank handlowo-przemysłowy w Krakowie 100.000 mk, Towarzystwo akc. dla przemysłu spirytusowego i chemicznego 25.000 mk, Towarzystwo akc. Brevillier Ska i A Urban i Synowie w Sporyszu 25.000 mk, Wied. Bank Związkowy Filia we Lwowie 20.000 mk, Wied. Bank Zwiazkowy Filia w Krakowie 15.000 mk, Magistrat miasta Myślenice 10.000 mk, Janina Kludaczówna, Równe obok Dukli 2000 mk, Stanisław Przewłocki z Przewłoki 2000 mk, Naczelnictwo Sądu w Grybowie 1000 mk, ks. Wróblewski w Nisku 1000 mk, inż. Władysław Beksiński w Sanoku 1000 mk, Walerya Jędrzejowiczowa w Zakopanem 1000 mk, ks. Wojciech Bielawa w Łące 100 mk, N. N. z okazyi [illegible] pierwszej uregulowanej emerytury polskiej 10000 mk. Razem 313.100 mk

Powyższa lista składek, wśród których obok sum poważnych znajdują się i drobniejsze kwoty, jest dowodem, że zainteresowanie się pomocą dla cierpiącej niedostatek młodzieży akademickiej zatacza wśród społeczeństwa coraz szersze kręgi. Komitet spodziewa się, że w najbliższym czasie wpłyną obficie dalsze ofiary, które składać można na ręce wojewody dra Galeckiego, rektorów Uniw. Jag., Akademii sztuk pięknych i Akademii górniczej oraz w administracyach pism.

—o-o—

— Z okazyi pierwszej rocznicy uchwalenia konstytucyi, przypadającej w dniu dzisiejszym, powiewają z gmachów rządowych i miejskich chorągwie o barwach państwa i miasta.

— Wezwanie rekrutów rocznika 1901. Wczoraj rozlepiono na murach miasta plakaty, w których Pow. komenda uzupełnień na miasto Kraków wzywa do czynnej służby wojskowej wszystkich rekrutów oraz bezterminowo urlopowanych rocznika 1901 z wyjątkiem tych, którzy otrzymali odroczenie służby wojskowej z 61, 62 i 64 T. U. Objęci powyższem wezwaniem zamieszkali w Krakowie stawią się w P. K. U. w koszarach Sobieskiego przy ul. Warszawskiej w dniach od 1 do 5 kwietnia br.

— Ze spraw miejskich. W ubiegłą środę odbyło się posiedzenie komisyi administracyjnej pod przewodnictwem prezydenta m. Federowicza, na którem załatwiono kilkanaście spraw związanych z administracyą rzeźni i targowicy miejskiej.

— Otwarcie pokoju do śniadań przy cukierni Lwowskiej, znanej w naszem mieście pod nazwą „Jamy Michalikowej", odbyło się wczoraj przedpołudniem w obecności grona zaproszonych gości. Nowo otwarty lokal artystycznie urządzony ze smakiem i gustem, stanie się niewątpliwie miejscem zebrań doborowej publiczności.

— Włamanie do kasy skarbowej w Niepołomicach. W ostatniej chwili dowiadujemy się, że jacyś bandyci dokonali wczoraj wieczorem niezwykle śmiałego włamania do kasy skarbowej w Niepołomicach. Bliższych szczegółów na razie brak.

— Kradzież z wozu. Wczoraj z wozu, stojącego na ul. Kościuszki, skradli Jan Prawda (lat 15) i Józef Stuka (lat 18) w towarzystwie trzeciego złodzieja, który zbiegł, zwój materyi na szkodę wieśniaczki Zofii Karaś z Wciejowic. Obu wymienionych aresztowano.

— Chciał się ogolić. Wczoraj w godzinach popołudniowych skradziono z zamkniętej szafki wystawowej przy ul. św. Idziego l. 3 maszynkę do golenia wartości kilku tysięcy marek na szkodę mechanika Stanisława Śliwickiego. Złodziej po dokonaniu kradzieży zbiegł, jednak właścicielowi sklepu udało się go w pościgu przytrzymać i oddać w ręce policyi. Jest to Henryk Pokrowski (lat 18).

Doroczne Walne Zgromadzenie członków „Gremium właścicieli przedsiębiorstw spedycyjnych i przewozowych w Krakowie" odbędzie się w sobotę 18 bm. w sali posiedzeń Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie o godzinie 11 przedpoł. 520

Z sali sądowej.

ŁAPÓWKA ZA PRZEPUSZCZENIE PRZEMYTNIKÓW PRZEZ GRANICĘ.

Wczoraj stawali przed krakowskim sądem wojskowym Jan Szykowny kapral, Franciszek Gorka st. żołnierz oraz szeregowcy Józef Pawelec i Kazimierz Szulejko, wszyscy z 4 kompanii 15 baonu celnego. Akt oskarżenia zarzuca wyżej wymienionym, że podczas pełnienia straży granicznej w Radoszy koło Sosnowca w lipcu i sierpniu u. r. przyjmowali łapówki w wysokości 400 do 500 mp i więcej od przemytników za ułatwienie im przejścia przez [illegible].

Przesłuchani [illegible] rozprawy świadkowie plutonowy [illegible]ski, Marya Łakomska i inni zeznali obciążająco jedynie dla Pawalca, który też wkońcu przyznał się do zarzuconej mu zbrodni. Przebieg rozprawy nie wykazał winy współoskarżonych. Wobec tego trybunał uznał Pawelca winnym zbrodni przestępstwa służbowego i skazał go na 4 lata ciężkiego więzienia z obostrzeniami, zaś innych oskarżonych uwolnił od winy i kary.

Rozprawie przewodniczył podpułk. k. s. dr. Bartik, oskarżał major k. s. dr. Cięciel, bronił kapitan Jodłowski.

NADESŁANE.
Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

SALOMEA DATNERÓWNA ABRAHAM LAULICHT
Kraków
525 zaręczeni w marcu 1922.

Z teatru, literatury i sztuki.

— **Miejski teatr Opera i Operetka.** Dziś „Cavalleria Rusticana" i „Pajace". Zapowiedź występu p. Ignacego Manna w obu operach wzbudziła ogromne zainteresowanie, które odbiło się w wzmożonym popycie na bilety. W roli Santyssy wystąpi p. Zbigniewiczówna. Alfiem będzie p. Mazurek. Partyę Loli i Neddy śpiewa p. Jastrzębska. Toniem będzie p. Kniaginin. W roli Sylvia wystąpi po raz pierwszy p. Jachno. Jutro w sobotę 18 bm. „Amor w śniegu", operetka Benatzky'ego. W niedzielę 19 bm. pop. „Baron Kimmel", wieczór „Halka".

— Z teatru „Nowości". Dziś w piątek „Krowoderskie zuchy" z pożegnalnym występem A. Kolman i St. Turskiego. Jest to ostatnie wieczorne przedstawienie „Zuchów".

Operetka teatru „Nowości" po pełnym sukcesów pobycie w Łodzi i przerwie 2-tygodniowej w przedstawieniach, rozpoczyna w sobotę wznowieniem „Białego mazura", wspaniałej operetki Lehara w zmienionej i znakomitej obsadzie. W głównych rolach wystąpią pp. Krajewska, Czerneckówna, S. Pilarski, Pietroń, E. Pilarski, Ujheli, Kaczorowski inni. W niedzielę wieczorem wznowienie operetki „Dziewczę z Holandyi" z pp. Krajewską i Wesołowskim w głównych rolach.

— Wielki raut Syndykatu Dziennikarzy krak. odbędzie się w niedzielę dnia 19 bm. o godz. 11 w nocy w salach Starego Teatru. Bilety sprzedaje się do niedzieli od 4—5 pop. w redakcyi „Czasu". Zaproszenia nie będą rozsyłane. Część artystyczną rautu wypełni występ artystek i artystów teatrów krakowskich. Raut rozpocznie się odeklamowaniem utworu znanego poety p. Zieleniewicza przez artystę dram. Zbuckiego. Po części artystycznej rozpoczną się tańce, prowadzone przez znanego aranżera Juliana Nowotarskiego Obok tańców modnych odtańczone będą mazur i kadryl.

— **IX. Koncert symfoniczny orkiestry Związku Muzyków Polskich** w Krakowie ze współudziałem fenomenalnego skrzypka Zygmunta Feuermanna, pod batutą dyrektora Bolesława Walewskiego, odbędzie się w niedzielę 19 marca o godz. 11½ przed południem w sali Starego Teatru. Nieliczne jeszcze bilety do nabycia w kasie zamawiań Leverkiewicz i Ska, Kraków, plac Szczepański 2 (obok Starego Teatru).

— **Trio: Deman—Dechert—Poźniak** wystąpi u nas tylko raz jeden, a to w niedzielę 19 bm. z bogatym programem

— **Na dochód biednych dzieci**, ofiar wojny, urządza komitet pań na Strzelnicy w sobotę 18 marca 1922 r. zabawę imieninową Józefek i Józefów, którą rozpocznie koncert muzyki wojskowej a potem tańce. Usiłowania komitetu które przygotowują wiele niespodzianek, obudziły wielkie zainteresowanie i bardzo wiele chętnych pięknej zabawy wybiera się gremialnie w sobotę na Strzelnicę.

— **Staraniem Stow. Eksternat** dla najbiedniejszej dziatwy żydowskiej, pl. Wolnica 4, odbędzie się dnia 26 marca br. w sali „Nowości" barwny poranek dla dzieci, utrzymany w całości w stylu wschodnim. Będzie on stanowił najpiękniejszą niespodziankę dla naszych milusieńkich.

Bilety są już do nabycia w księgarni p. Fausta, ul. Krakowska i u firmy Briacia Landwirth, ul. Grodzka 46.

Poranek dla młodzieży. Na dochód „Ogniska pracy" na Podbrzeziu odbędzie się w niedzielę 19 marca 1922 r. poranek dla młodzieży. Kostyumy stylowe wykonane w pracowni „Ogniska" („Ognisko pracy" jest instytucyą humanitarną, w której udziela się nauki szycia i kroju. Stoi ono pod kierownictwem p. Frenklówhej. 486

— Towarzystwo Esperanto urządza w niedzielę dnia 19 marca br o godz. 7 wieczór w sali Związku Robotników przy ul. Dunajewskiego 5, Wieczór muzykalno-literacki z urozmaiconym programem.

— Kurs trykotarstwa ręcznego w Muzeum przemysłowem, Smoleńsk l. 9, rozpocznie się dnia 21 marca br. Zgłoszenia przyjmuje i informacyi udziela Dyrekcya Muzeum w godzinach od 10—2.

———oo———

MIEJSKI TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Piątek: „Matka".
Sobota: „Dzieci ziemi".

MIEJSKI TEATR OPERA I OPERETKA

Piątek: „Cavalleria Rusticana" i „Pajace".
Sobota: „Amor w śniegu".

TEATR „BAGATELA"

Piątek: Topiel"
Sobota: pop.: „Dr. Stieglitz"; wiecz.: „Topiel".

OPERETKA TEATRU „NOWOŚCI"

Piątek: „Krowoderskie zuchy"
Sobota: „Biały mazur".

———oo———

Ze sportu.

JAK W BAJCE.

Faktycznie, w naszym światku sportowym dzieją się dziwy, jak w bajce...

Emil Schneider, back żyd. klubu sportowego „Makkabi" popełnił podczas matchu z bielskim Hakoahem faul'a, według jednych rozmyślnego, według innych przypadkowego.

Na środowem posiedzeniu wydziału gier i dyscypliny, zwolniono rzeczonego winowajcę od winy i kary przez legalne głosowanie i próbę przeciwną... Zwolniono go z winy i kary, mimo dwulicowej, podziemnej polityki przedstawicieli Jutrzenki (klubu mojżeszowego), którzy z jednej strony przyrzekali w kuloarach za jakieś tam udogodnienia głosować za zwolnieniem Schneidra, a na posiedzeniu nie tylko głosowali przeciwko zwolnieniu a za dyskwalifikacyą (rzekomo na żądanie drużyny i trenera(!), ale wygłosili ponadto dłuższe, podjudzające przemówienia, jak w bajce... Wczoraj odbyło się znów posiedzenie wydziału gier i dyscypliny i na porządek dzienny znów wzięli — sławetnego backa Makkabi Schneidra, jak w bajce...

Ale i to jeszcze nic;e ważniejsze jest to, że zapomniano(!) ogłosić w oficyalnym organie „Przeglądzie Sportowym" wyniku głosowania, wobec czego nie stało się zwolnienie jeszcze prawnem. I na środowem posiedzeniu odbyło się powtórne głosowanie, naturalnie z próbą przeciwną i Emil Schneider „wsiąkł" na dwa tygodnie — jak w bajce.

Złośliwi powiadają, że to nic, bo na przyszły tydzień go znów zwolnią i dostanie pochwałę, ale my nie jesteśmy złośliwi i powiadamy, że takie władze sportowe i tacy reprezentanci i taki sport nie warte funta kłaków!

Chwilowo przyjmujemy ten fakt jako odosobniony z protestem do wiadomości; jeśli by miał się podobny wypadek powtórzyć, gdyby się ich miało mnożyć więcej, sami z tego miejsca nawoływać będziemy do emancypowania się z pod takich—władz(!)...

———oo———

Z kraju.

Napad „rozwojowców" na bal żydowski. W nocy z soboty na niedzielę został zapowiedziany bal maskowy w kinie „Colosseum" w Warszawie na rzecz żydowskiego tow. „Tomchaj Anyim". W związku z tem ukazał się w sobotnim numerze „Dwugroszówki" artykuł pełen napaści oszczerczych na Żydów. Apel zyskał posłuch wśród akademików „rozwojowych", którzy o północy przyjechali w dorożkach przed gmach kina i z okrzykiem „precz na Nalewki" wtargnęli na salę balową oraz zaczęli bić zebranych tam gości. Pokaleczony został m. in. sekretarz tow. „Tomchaj Anyim", p. Rogowoj.

Dopiero zawezwany telefonicznie oddział policyi z komisarzem na czele rozpędził bojówkę „rozwojową". Jeden chuligan został aresztowany, lecz po przesłuchaniu w komisaryacie niezwłocznie zwolniony.

Dział gospodarczy.

HANDEL I PRZEMYSŁ.

Z rynków zbożowych. Wiadomości, jakie otrzymujemy o przebiegu tranzakcyi zbożowych w ciągu ubiegłego tygodnia na ważniejszych rynkach świata, utwierdzają nas w przekonaniu, że długotrwała dążność zwyżkowa cen zboża ma się już ku końcowi.

W Liverpoolu, chociaż ubiegły tydzień ostatecznie zamknięto zwyżką 1 do 2 szyllingów na quarterze pszenicy, to jednak nie należy zamykać oczu na fakt, że przez cały ubiegły tydzień panowało usposobienie niezmiernie zmienne i w ciągu jednego dnia nawet ceny chwiały się nieraz mocno. W New Yorku wypada skonstatować już formalną zniżkę, stwierdzoną urzędownie, pszenica w ciągu tygodnia spadła tam o 1 i trzy czwarte centa na buszlu, przy objętem zaofiarowaniu. Również zanotowano pewną, niewłaściwą zresztą zniżkę i w Buenos Ayres. Natomiast w Berlinie ceny do ostatniej chwili rosły i za czas od 1-go do 5-go marca na 100 klg. ceny pszenicy i żyta podniosły się o 80 mk. niem.; ceny jęczmienia podniosły się o 90 mk., a ceny owsa podskoczyły o 95 mk. niem. na 100 klg. Chociaż urzędowe sprawozdania z Giełdy berlińskiej milczą o panujących nastrojach i tendencyach rynku, okoliczności uboczne każą mniemać, że w każdym razie wysokie ceny w Niemczech, a może i dalsza zwyżka potrwa czas dłuższy. Wspomnianemi okolicznościami są: istotny brak własnego zboża i niski kurs waluty niemieckiej.

Według urzędowych notowań nasz rynek zbożowy stara się dążyć u nas po drogach równoległych z Berlinem i do ostatniej chwili panuje u nas dążność zwyżkowa, pomimo nawet znacznego podniesienia się kursu naszej marki, czyli, jak kto woli, spadku walut zagranicznych. Jednak i u nas nie brak symptomów, pozwalających mniemać, że kres podnoszenia się cen zboża zbliża się w Polsce ku końcowi. Tą oznaką jest przewaga podaży nad popytem, jaka daje się spostrzegać.

Znamienną cechą tranzakcyi giełdowych w Warszawie, już od dłuższego czasu jest, że zboże, pochodzące z Wielkopolski i Pomorza płaci się ceny wyższe, niż za zboże z innych dzielnic. Przyczyny tego faktu nie trudno odgadnąć. Zboże byłego Zaboru Pruskiego jest dorodniejsze i starannej oczyszczone.

Z rady przemysłowo-handlowej. Na posiedzeniu rady przemysłowo handlowej, które odbyło się onegdaj między innemi omawiany był projekt utworzenia oddzielnej rady węglowej jako reprezentacyi interesów górnictwa. Projekt ten został odrzucony. Dalej postanowiono wnioski o upoważnienie ministra przemysłu i handlu i ministra skarbu do ograniczenia przywozu, wywozu i przewozu tranzytowego, przyczem rozporządzenia, wydać się mające, opiniowane być miały przez radę przemysłowo-handlową, dalej o podanie rewizyi statutów, dotyczących nakładania podatków komunalno-powiatowych na węgiel, a wreszcie, aby zniesienie granicy gospodarczej między Polską a wolnem miastem Gdańskiem, które miało nastąpić w dniu 1 kwietnia br. zostało odroczone, aż do czasu ujednostajnienia przepisów monopolowych i akcyzowych, obowiązujących dotąd w Gdańsku i Polsce.

Udział Małopolski w handlu z Rosyą. Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie zawiadamia, iż p. Roman Jan Schmidt, gen. sekretarz Stowarzyszenia Kupców Polskich w Warszawie udzielać będzie w biurach Izby (Długa 1,) w godzinach od 10—1 do soboty, 18 bm. włącznie, zainteresowanym przedsiębiorstwom przemysłowym i handlowym informacyi w sprawie udziału firm małopolskich w organizacyi Zrzeszenia dla handlu ze Wschodem.

Organizacya powyższa z siedzibą główną w Warszawie, posiada ogólno-polski charakter i liczy w gronie założycieli szereg poważnych osobistości ze świata gospodarczego jak pp.: Baczewski Leopold, Barciński Stefan, Epstein Tadeusz, Evert Józef, Gaszyński Stanisław, Herse Bogusław, Jabłkowski Stefan, Kiltynowicz Zygmunt, Lisocki Dr. Michał, Łachert Władysław, Kayzel Antoni, Minkiewicz Wacław, Ocetkiewicz Stanisław, Pernaczyński Dr. Stanisław, Sturm Adolf, Wachowski Seweryn, Wartalski Stanisław, Weinschenck Dr. Fedor, Zieliński Feliks.

W związku z bliskim momentem zawarcia traktatu handlowego z Rosyą i Ukrainą nabierają zamierzenia nowej organizacyi wybitnej aktualności.

Skąd pochodzi raptowna zniżka cen na jaja? W ciągu ostatnich dni kilkunastu cena jaj spadła raptownie niemal trzykrotnie. Nadchodząca wiosna, a więc sezon najintenzywniejszej produkcyi jaj nie usprawiedliwia jednak tak znacznej i raptownej zniżki.

Wchodzi tu w grę inny zgoła czynnik — spekulanci, eksporterzy jaj. Jak wiadomo, Rada ministrów uchwaliła swojego czasu słuszny bardzo wniosek p. Strassburgera, podówczas kierownika min. przem. i handlu, zakazujący wydawania pozwoleń na wywóz jaj od 1 bm. do 1 kwietnia.

Otóż spekulanci po to obniżyli tak raptownie ceny, by móc powiedzieć: w kraju jest nadmiar towaru, czego dowodem niskie bardzo ceny: wobec tego zakaz wywozu nie ma racyi bytu.

Wysuwają oni i ten argument, że Polska była zawsze jednym z najpoważniejszych dostawców jaj na rynku wszechświatowym, że wskutek zakazu może stracić rynki itp.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że z chwilą zniesienia zakazu wywozu, ceny jaj tembardziej pójdą w górę, iż owi tak „dbali" o nasz bilans handlowy spekulanci, postarają się odbić sobie chwilowe „straty" (tylko 100 do 300 proc. czystego zysku).

Zakaz wywozu jaj w chwili obecnej nie może być zniesiony, a nawet zdaniem naszem, powinien być przedłużony aż do po Wielkanocy, tj. do jakiegoś mniejwięcej 20 kwietnia.

Wogóle zaś wywóz może być dozwolony tylko przy zachowaniu przez eksporterów ściśle określonych warunków, jak dostarczanie za każdy wieziony wagon odpowiedniej ilości na rynek krajowy po z góry ustalonych cenach możliwie niskich jaj świeżych oraz zawapnowania odpowiednich zapasów na zimę.

Walka o naftę. Do „N. Fr. Presse" donoszą z Paryża: Ubolewać należy, iż na porządku dziennym konferencyi genueńskiej nie postawiono sprawy naftowej. Sprawa ta obok kwestyi odszkodowań i długów międzykoalicyjnych jest jednym z główniejszych czynników w dziedzinie międzynarodowych stosunków gospodarczych. Oziębienie, jakie się zaznaczyło w stosunkach pomiędzy St. Zjednoczonemi a Europą, tłumaczyć należy głównie układem naftowym, zawartym w San Remo, na mocy którego St. Zjednoczone wyłączono z eksploatacyi różnych terenów naftowych, a m. in terenów na Wschodzie. Tereny w Azyi eksploatowane będą przez Anglię, co głęboko uraziło St. Zjednoczone, dla których zagadnienie naftowe należy do najbardziej żywotnych. Układ w San Remo był wielkim sukcesem Lloyda Georgea, ponieważ zapewnia on Anglii przewagę gospodarczą w zachodniej części Azyi. Dlatego właśnie, zdaniem dziennika, byłoby pożądanem. aby napięcie, stworzone w tej dziedzinie, było złagodzone przy okazyi narad genueńskich. (PAT).

Z giełdy.

Kraków, 16 marca.

Dziś zaznaczyła sieę lekka zniżka walut. Dolary straciły 100 punktów, funty szterlingi 500 p., korony czeskie ¼ punktu.

Zniżka ta tłumaczy się podniesieniem kursu markj polskiej w Zurychu.

Na giełdzie akcyi ruch był bardzo słaby przy kursach utrzymanych.

Giełda krakowska z dnia 16 marca 1922 r.

Waluty i dewizy.	Waluta markowa — Gotówka (banknoty) — Kupno	Sprzedaż	Czeki, przekazy i wypłaty — Kupno	Sprzedaż	Transakcye
Dolary St. Zjed.	4000·—	4200·—	4000·—	4200·—	—
Dol. kanadyjskie	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Franki franc.	360·—	375·—	370·—	385 —	—
Franki belgijskie	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Franki szwajc.	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Funty szterlingi	17.500	18.500	17.700	18.700	—
Marki niemieck.	15.25	16·25	15·25	16·25	15·7[illegible]
Korony austr.	—·54	—·58	—·54	—·58	—·5[illegible]
Kor. czesko.-sł.	72·—	75·—	73·—	76·—	74·50

Akcye bankowe.	Waluta markowa — Oiar.	Żądano	Transakcye
Polski Bank Przem. I-V em.	550·—	675·—	550—675
Bank Hipoteczny	850·—	900·—	
Bank Małopolski	650·—	700·—	
Ziemski Bank Kredyt.	625·—	675·—	
Powszechny Bank Kred.	—·—	—·—	
Bank Z. dla Kresów, Łańcut	600·—	700·—	
Akcye Tow. handl. i przem.			
Pol. Tw. hand. P.T.H. I-IV e.	650·—	700·—	670·—
Handl. Sp. akc. „Impex"	225·—	275·—	
„Polski Glob" I-III em	600·—	800·—	
C. Hartwig, Poznań	—·—	—·—	
Żegluga Polska	300·—	350·—	
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—·—	—·—	
Zieleniewski I-III em.	[illegible]200·—	[illegible]500·—	
H. Cegielski, Poznań „ex"	2400·—	2500·—	2450—2460
Warsz. Sp. ak. Bud. Par. I-II e	1300·—	1500·—	
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—·—	—·—	
„Trzebinia" I-IV em.	1900·—	2100·—	2100—2000
Zakłady amunic. „Pocisk"	800·—	900·—	850·—
Huta żelazna, Kraków	—·—	—·—	
„Automotor" fabr. samoch.	1050·—	1150·—	
Fab. Portl.-Cem. Szczakowa	17.000·—	18.000·—	
„Górka" fabryka cementu	6800 —	7200·—	7000·—
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	6500·—	6800·—	
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	6500·—	6700·—	
Ska akc. przem. naft. i g. z.	—·—	—·—	
Karpackie Tow. naftowe	—·—	—·—	
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—·—	—·—	
A. T. dla przem. olejn skal.	—·—	—·—	
Polska Nafta	2150·—	2350·—	2200—2225
Elektr. w Sierszy I-III em.	—·—	—·—	
„Olkos" T. A.	5200·—	5500·—	
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	1000 —	1100·—	
Fabr. przet. tł. w Trzebini	4650·—	4850·—	
„Krakus" Zj. fab. prz. wysk	2500·—	2700·—	2600·—
Fabr. porcel. w Ćmielowie	—·—	—·—	
Fabr. cukru w Chodorowie	3400·—	3600·—	3475·—

Giełda warszawska z 16 bm. Dolary Stanów Zjedn. gotówka tranz. 4210 4460, sprzedaż 4480. kupno 4400. Dolary kanadyjskie gotówka tranz. 4010. Marki niemieckie gotówka tranz. 15·80. Belgia (czeki) tranz. 355—347·50—350. Berlin (czeki) tranz. 15·90—15·60, sprzedaż 15·80, kupno 15·40. Kopenhaga (czeki) tranz. 90[illegible]. Londyn (czeki) tranz. 18500—18560—18300, sprzedaż 18400, kupno 18200. Nowy Jork (czeki) tranz. 4200—4180, sprzedaż 4160, kupno [illegible]00. Paryż (czeki) tranz. 382—377—380, sprzedaż 383, kupno 378. Praga (czeki) tranz. 78·50—73·4[illegible] sprzedaż [illegible], kupno 73. Szwajcarya (czeki) tranz. 85[illegible], sprzedaż 840, kupno 836. Wiedeń (czeki) tranz. 56—[illegible]—55·50, sprzedaż 56, kupno 55.

Kursa dewiz w Wiedniu 16 bm. (K.) Amsterdam 27·550 Zagrzeb 2198 Belgrad —— Berlin 2691 Bruksela 604·30 Budapeszt 905·80. Bukareszt —— Kopenhaga 151475. Londyn 3[illegible]90, Medjolan 38990. N. Jork 7398. Paryż 6548. Praga 12[illegible]. Zurych 143975. Belgia 59780. bułgarskie 4570. dolary [illegible]880, marka niemiecka ——, angielskie 31790, francus. 64980. holenderskie 2759·50, włoskie 36[illegible]90, jugosłowiańskie tysiączki niestempl. ——, polskie 171·50—173·[illegible]0. rumuńskie [illegible]295, szwedzkie 179[illegible]70 szwajcarskie 143775. czeskie 12752 węgierskie 913·50.

Kursa dewiz w Zurychu z 16 bm. (PAT.) Berlin 189, Holandya 194·—, Nowy Jork 515·—, Londyn [illegible]33, Paryż 45·99, Medyolan 25·50—, Bruksela 42·50 Kopenhaga 108·50, Sztokholm 133·50, Chrystjania 90·50, Madryt 80·—, Buenos Ayres 1[illegible]4·—, Praga 9·05, Budapeszt 0·62, Zagrzeb 1·65—, **Warszawa 0·13,** Wiedeń 0·061/2, Austr. stempl. [illegible].

Giełda gdańska z 16 marca (Tel. wł.) Dolary 271.22, 271.78, Funty szterlingi 1183.80, 1186.20, guldeny holenderskie 10.239.75, 10260.25, marka polska 6.36, 6.39. Przekaz na Warszawę 6.41. 6.44.

Giełda zbożowa w Gdańsku (Tel. wł.) Ceny w markach niemieckich: Żyto 300, 325, pszenica 500, 540, Jęczmień 310, 330, owies 305, 325, groch 360, 380.

Giełda zbożowa w Warszawie. Mąka żytnia 15100, pszenica 18.000—18.300, żyto poznańskie franco Warszawa 10.800, pszenica poznańska 18.300, pszenica franco Warszawa 18.400, seradela 18.100—18200, jęczmień 10.600, otręby żytnie 7600, otręby żytnie franco Warszawa 5600—6.600, mąka żytnia 70 proc. franco Warszawa 16.100— 16,300.

Przed rozpoczęciem konferencyi sanitarnej w Warszawie.

Warszawa. PAT. Przygotowania do międzynarodowej konferencyi sanitarnej w Warszawie są już ukończone. Do Warszawy przybył z ramienia Ligi Narodów dr. Reichmann. Inauguracyjne posiedzenie odbędzie się dnia 19 marca w niedzielę. Pierwsze plenarne posiedzenie, na którem ustalony będzie porządek obrad i program prac, zapowiedziane jest na poniedziałek. Oczekiwany jest przyjazd około 150 delegatów z całej prawie kuli ziemskiej.

Warszawa. PAT. W rozpoczynającej się dnia 20 bm. międzynarodowej konferencyi sanitarnej brać będą udział następujący delegaci poszczególnych państw: Francya dr Faiwre, Szwecya p. D. Anckarswaerd, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny w Warszawie, prof. dr Neaslund, prof. uniwersytetu w Upsali, Finlandya dr. Gronslund, Ernst, sekretarz poselstwa w Warszawie. Belgia dr Bockel, Węgry dr Preiss, Austrya dr Schroettr, Holandya baron Van Asbeck, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny w Warszawie, dr Forburgh, inspektor naczelny niderlandzkiego ministerstwa hygieny, Niemcy prof. Otto, prof. Frey, kierownik depart. zdrowia, Włochy Alessandro Mesea, wicedyrektor generalny ministerstwa zdrowia publicznego, dr Arnaldo Maggio, członek rady najwyższej zdrowia publicznego, prof. Aldo Castellani, Rumunia prof. dr Cantacuzenne, Anglia James Łotwa dr Barons, dr Rekuhard, dr Fehrmans, Czechosłowacya eks. Prokop Maksa, poseł nadzw. i min. pełn. w Warszawie, Kolhawy, Kulinsky, Hrliczka, radca, Turcya Zekki-bej, Bułgaryę eks. dr Daniel Baczarow, charge d'affaires w Warszwaie.

Z obrad komisyi sejmowych.

Warszawa. PAT. Komisya prawnicza rozpatrywała projekt noweli rządowej o skróceniu czasu aplikacyj aplikantom sądowym. Uchwalono, aby prawo do skrócenia czasu aplikacyj aplikantom sądowym przysługiwało ministrowi sprawiedliwości nie do roku 1926, jak chce wniosek rządowy, lecz do 1 stycznia 1924 r. Sprawę upoważnienia sędziów i komorników postanowiono rozpatrzyć na wspólnem posiedzeniu komisyi prawniczej i komisyi skarbowo-budżetowej.

Komisya konstytucyjna.

dyskutowała w dalszym ciągu nad sprawą podziału na okręgi wyborcze i przydziałem mandatów. Projekt podkomisyi zmieniono w ten sposób że ustalono okręgi wyborcze jak następuje: Okręg 14. Łódź powiat — Łask i Sieradz. Okręg 16. Kalisz—Turek—Wieluń. Okręg 17. Częstochowa—Radom. Okręg 18. Piotrków—Brzeziny. Inne okręgi zostały przyjęte według projektu podkomisyi bez zmiany. Przydzielenie mandatów zmienionym okręgom odłożono do następnego posiedzenia, które odbędzie się jutro o godz. 10 przed południem.

Komisya skarbowo-budżetowa

na posiedzeniu popołudniowem załatwiła dział pierwszy projektu rządowego noweli do ustawy z 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym i podatku majątkowym.

Strajk zecerów we Lwowie.

Lwów. (AW). Wybuchł tutaj w nocy z dnia 15 na 16 bm. strejk zecerów. Pisma nie wychodzą. Strejk wybuchł na tle nieuwzględnienia przez pracodawców życzeń pracowników zecerskich w sprawie podwyżki płac o 25 proc. Dzisiaj gremium drukarzy na 7-godzinnym posiedzeniu powzięto uchwałę, by nie robić ustępstw i odrzucić ich żądania oraz postanowiono, by w przyszłości wszelkie sprawy podwyżek traktować za pośrednictwem sądu polubownego, w którym reprezentowani będą przedstawiciele pracodawców i pracowników.

Drobne ogłoszenia.

Akademik ze specyalną znajomością przyrody, matematyki, niemieckiego i filologii udziela lekcyi i przygotowuje do egzaminów. — Zgłoszenia pod „Nauka" do Adm. N. Dz. 522

Do wynajęcia 2 pokoje, kuchnia, przedpokój komfort bez łazienki, elektryka w nowo budującej się oficynie za 2 miesiące gotowe w Dz. IV. na 7 lat. Wiadomość pod „Milion 2" do Biura ogłoszeń „Praca" Karmelicka 16. 475

6-miesięczny kurs języków francuskiego, niemieckiego, angielskiego (Komplety dziecinne). — Wpisy do 17 b. m. przyjmuje Zarząd od godz. 6—7 Grodzka 66 (Szkoła ewangelicka) 464

PRZEZNACZENIE. Zalety, wady, zdolności, jak postępować, aby osiągnąć powodzenie? Przyślijcie charakter pisma swój lub zainteresowanej osoby, zakomunikujcie imię, rok i miesiąc urodzenia, ile osób najbliższej rodziny na tych danych otrzymacie od uznanego psycho-grafologa Szyllera-Szkolnika (autora prac naukowych) listem poleconym naukową szczegółową analizę charakteru, określenie ważniejszych zdarzeń życiowych. Odpowiedzi na zaszyte zadane pytania. Cenne wskazówki i rady. Prace naukowe p. Szyllera-Szkolnika zaszczycone mnóstwem odezw i podziękowań w poczytnych pismach krajowych i zagranicznych. Analizę wysyła się po otrzymaniu Mp. 500. Jeśli wziąć pod uwagę, że wykonanie analizy wymaga kilku godzin poważnej umysłowej pracy, koszta ogłoszeń, pocztowe i t. p. wyżej oznaczona suma nie może wydawać się zbyt wysoką. Dla badań osobistych przyjmuje od godz. 12—7. Najciekawszej ciekawej treści książki. Katalog ilustrowany darmo wysyła się. Na wysyłkę dołączyć znaczek pocztowy. Adres: Psycho-Grafolog Szyller-Szkolnik, Warszawa, Wydawnictwo „Świt", Piękna 2. 471

Konkurencya!

Pierwszorzędny zakład krawiecki przyjmuje wszelkie zamówienia z materyałów własnych jak i powierzonych. Cena zamówień od 40.000 do 65.000 Mp. w pierwszorzędnem wykonaniu z doborowych towarów. Na składzie są także ubrania gotowe. 473

Ceny nader przystępne.

Henryk Wildstosser
Kraków, Floryańska L. 39

Rutynowanej buchalterki piszącej biegle na maszynie. ze stenografią. poszukuje natychmiast firma E. Uderski i Spółka, Kraków. Sebastyana 20. Zgłoszenia między 12-1 w poł. Reflektuje się tylko na pierwszorzędne siły. 523

JĘZYKA angielskiego, 521 **francuskiego i niemieckiego** udziela angielski korespondent bankowy. K. D., Morsztynowska L. 4, 3½ p.

SYPIALNIA wiedeńska kompletna (barokowa) 484 tanio do sprzedania. Wiadomość w składzie szkła i porcelany Adolf Eder, Kraków, Floryańska L. 6.

Poszukuję 483 **zdolnej ekspedyentki** do składu szkła i porcelany Adolf Eder, Kraków, ul. Floryańska L. 6.

SZUKAM POKOJU kawalerskiego z umeblowaniem. Czynsz obojętny. Zgłoszenia pisemne pod „Czynsz" do Adm. N. Dz.

Kto zgadnie co to jest

MOKKA

M O MOKKA K A ? 465

AKADEMIK (Żyd) poszukuje guwernerki, względnie posady w górskiej okolicy. Zgłoszenia pisemne pod „Medyk", Kraków, Kopernika 12. 524

Okucia budowlane i meblowe wagi decymalne i stołowe, żelazka do prasowania, młynki do kawy, drzwiczki do pieców kaflowych, oraz sierpy i kosy marki „Pokojowa", przed sezonem, niżej cen fabrycznych, poleca hurtownie i częściowo 315

Józef Fertig
SKŁAD ŻELAZA
Kraków, ul. Szewska 5.
Tel. 3214. Tel. 3214.

Dla młynów! Walce, łuszczarki, tryery, kamienie saskie do perlaków (holendrów), szmirgiel do naprawy łuszczarek pat. „Kaspar", „Rex", „Korund" i kamienie szmirgl., gazę jedw. oryg. szwajc., pytle wełn., sita i sprężyny do Kasprów, gurty i czerpaki do elewatorów, pasy skórzane itd. dostarcza ze składu natychmiast 478 **Biuro techniczne A. ROMER, Kraków, ul. Długa L. 74.**

Do dobrze prosperującego handlu galanteryjnego przy ul. Dietlowskiej przyjmę zdolnego **spólnika** dysponującego kapitałem od 3,000.000 Mp. Zgłoszenia pod „3,000.000" do biura ogłoszeń Feliksa Stattera, Kraków, Grodzka 13. 466

Widokówki najsławniejszych malarzy żydowskich (Wachtel, Gottlieb) trójkolorowe art. wykonane, jakoteż mapy Palestyny w wielkim wyborze i każdej ilości po cenach hurtowych, różne nowości z galanteryi jak wisiorki, branzoletki, paski, dek. nalepki do okien z obrazami do nabycia

u Firmy **„INTAGORA"**
348 Sp. z ogr. odp.
Wiedeń I., Börsegasse 1.

Podpisani absolwenci kursów handl. przygotowawczych do egzaminu z przedmiotów handl., składają tą drogą podziękowanie Dyrekcyi i Gronu naucz. Szkoły Handl. „Merkur" w Stryju, ul. Batorego L. 12 za gorliwą i sumienną pracę w przygotowaniu nas do egzaminu z buchalteryi pojedynczej, podwójnej i amer., korespondencyi kupieckiej w języku polskim i niemieckim, rachunków kupieckich oraz nauki o handlu i wekslu, któryto egzamin zdaliśmy przed Komisyą egzaminacyjną Państ. Akademii Handl. ze Lwowa wydelegowaną przez Kuratoryum lwowskiego Okręgu Szkolnego w dniach 2, 3 i 4 lutego 1922 r. z bardzo dobrym wynikiem.

Becher Leon, sł. praw, Brodman Leon, sł. praw, Buxbaum Dawid, sł. praw, Datko Roman, Edelstein I., sł. praw, Ehrman Józef, Jarem Stefan, Kiliszak Jerzy, Lipschütz Jakób, abit., Korner Adolf, sł. praw, Osterjung Maurycy, sł. praw, Roth Abraham, Stanzel Władysław, sł. praw, Iwaszkiewicz Maryan, sł. praw, Kowalski Tadeusz, sł. praw, Beer Jakób, sł. med., Feldman Beno, sł. praw, Finkelstein J., sł. praw. Friedländer M., sł. praw. Freiman Abraham. abs. gimn., Fruchtman Maryan, sł. praw, Fuchs Fryda, abit., Nagler M., abit., Eingemacht M., abit., Kobylecki Jan, urz. pryw., Laufman Adolf, abit., Meller Jakób, sł. praw, Mühlberg Leon, sł. praw, Hasten Mozes, Frenkel Izrael, Gruszowski Herman, sł. praw, Reinharz H., sł. praw, Bohrer Maks, sł. praw, Gellert Klara, sł. fil., Gottlieb Natan, abit., Hoch Józef, sł. med., Klarsfeld Filip, sł. praw, Kupferberg Jakób, sł. praw, Redler A., sł. praw, Streifer Genia, Walter Jakób, Buch Fryderyk, sł. praw, Weinbach Maks, sł. praw, Weitzner Rozalia, Wieseltier Leon, Wilczek Adolf, Woch Jan, technik. 425

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA
SPÓŁKA Z OGR. POR.
KRAKÓW-ORZESZKOWEJ
TELEFON 473.

WYKONUJE WSZELKIE ZAMÓWIENIA W ZAKRES DRUKARSTWA WCHODZĄCE.

Laboratoryum chem. pharm. Apt. Kowalski
Warszawa, Senatorska 6 poleca:

Granulae Russjan przeciw kaszlowi i katarom
Digestive Russjan pastylki przeciw zgadze i niedomaganiom żołądka
Sanol proszek do zębów desynfekcya
Klaviol usuwa odciski
Grinol wzmacnia cebulki włosów i usuwa łupież
Grinol maść na porost włosów
Pigułki siłotwórcze wzmacniają nerwy
Pigułki reformackie przeczyszczające
Dentalon pasta do zębów desynfekcya
Sudoryn usuwa pot nóg i rąk.

Do nabycia we wszystkich aptekach i drogueryach. 239

GŁÓWNE ZASTĘPSTWO I SKŁAD
w aptece pod Gwiazdą **K. WISZNIEWSKIEGO**
Kraków, ul. Floryańska 15. :: Tel. Nr. 31.

Spółka Akc. Towarzystwo Ubezpieczeń „PRZYSZŁOŚĆ"
w Warszawie, ulica Smolna 30 :-: **Telefon 150-57, 150-64, 232-17,**

które w ciągu 2 lat w dziale **ubezpieczeń życiowych** osiągnęło portfel ubezpieczeniowy na

1.000,000.000 (Jeden miljard marek)

zawiadamia P. T. Publiczność, że z dniem dzisiejszym przyjmuje ubezpieczenia **OGNIOWE i TRANSPORTOWE** na najkorzystniejszych dla klientów warunkach.

Tow. Ubezpieczeń **„Przyszłość"** zapewniwszy sobie pokrycie w największych zagranicznych i krajowych Towarzystwach reasekuracyjnych może przyjmować ubezpiecz. ogniowe i transport. na **NIEOGRANICZONE SUMY** dając bezwzględną rękojmię lojalnej i szybkiej regulacyi szkód.

Wybitni **fachowcy, reflektujący na kierownicze stanowiska** w Warszawie, Łodzi, Lwowie, Krakowie, Poznaniu i innych większych miastach, zechcą o tem zawiadomić **dyrekcyę Tow. ubezpieczeń „Przyszłość"** S. A. w Warszawie ul. Smolna 30. 286

Nakładem Gal. Sp. Wydawniczej. Red. nacz. Dr Ign. Schwarzbart. Red. odpow.: Maks. Feldman. Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej.